Poštnina plačana v gotovini

Cena Din 1·-

Slovenski dom

Štev. 243 | V Ljubljani, sreda 23. oktobra 1940 | Leto V

Pogajanja med Hitlerjem in Lavalom za ločen končni mir med Nemčijo in Francijo

Kancler Hitler in podpredsednik francoske vlade Laval sta se nenadno sešla v Parizu

Berlin, 23. oktober. m. Včeraj je nemški kancler Adolf Hitler ob navzočnosti zunanjega ministra von Ribbentropa sprejel v Parizu v avdienco podpredsednika francoske vlade Pierra Lavala. O podrobnostih razgovorov, ki so jih državniki imeli, še ni bilo izdano nobeno poročilo. V časnikarskih krogih, ki so vedeli samo toliko, da se bo zunanji minister von Ribbentrop mudil nekaj dni izven Berlina, se je ta novica o zgodovinskem sestanku med Hitlerjem in Lavalom raznesla z bliskovito naglico. Zdi se, da gre za sklenitev ločenega miru med Francijo in Nemčijo, kar bi prineslo tesnejše sodelovanje med obema državama.

Če bi prišlo do sklenitve miru med Nemčijo in Francijo, bi seveda nastopil odločen preobrat med Nemčijo in Veliko Britanijo.

Novico o sestanku med Hitlerjem in podpredsednikom francoske vlade so v Berlinu sprejeli kot največjo senzacijo dneva. Snoči se je moglo zvedeti, da so ta sestanek pripravljali že dalj časa (kakor je o tem pred časom prvi poročal naš list). Zadnje tedne so se odnošaji med Berlinom in vlado maršala Petaina precej popravili ter je nemško časopisje v zadnjem času naklonjeno poročalo o ukrepih Petainove vlade za obnovo Francije. Pred kratkim je nemško časopisje objavilo tudi več člankov o podpredsedniku francoske vlade Lavalu. Gotovo je, da so bili ti članki naročeni.

Istočasno je v Berlin prišel tudi francoski poslanec, slepi vojni invalid Scapini, ki je prišel v uradnem poslanstvu od maršala Petaina, da bi se z nemškimi oblastmi pogajal o vrnitvi francoskih ujetnikov iz Nemčije domov. Scapini je za to nalogo dobil položaj veleposlanika ter ima svoje uradne prostore v poslopju francoskega veleposlaništva v Berlinu. Gotovo je tudi, da je že Scapini za bivanja v nemški prestolnici imel važne razgovore z nemškimi vodilnimi političnimi osebnostmi.

Podrobnosti o včerajšnjem sestanku med Hitlerjem in Lavalom še niso znane. Morda se bo zanje zvedelo že danes, ali pa prihodnje dni. Tudi ni znano, kje v Parizu je bil ta sestanek in ne, kako dolgo je trajal. Gotovo pa je, da sta na tem sestanku kancler Hitler in Pierre Laval prerešetavala vsa vprašanja o bodočih nemško-francoskih odnošajih, zlasti z ozirom na Veliko Britanijo.

Dobri poznavalci razmer v sedanji Franciji so nekaj podobnega pričakovali. Odnošaji med vlado v Vichyju in Veliko Britanijo so se v zadnjem času zelo poslabšali, zlasti po napadu britanske mornarice na francoske ladje pred Oranom in Dakarjem. Francija je tedaj odločno branila svoje kolonije ter zavrnila vsak poskus, da bi si Anglija prisvojila tudi najmanjši del francoskih posestev onstran morja. S tem je bila Francija potisnjena v tabor nasprotnikov Velike Britanije.

Iz poudarka pri razpravi v Rimu, da je jasna razlika med vlado maršala Petaina in politiki, ki so najtesneje sodelovali z Veliko Britanijo, je sedanja francoska vlada, z njo pa tudi sedanja Francija, izrazila jasno željo, da načela francoske zunanje politike do temeljev spremeni. Tako je prišlo do razgovorov z nemško vlado in do včerajšnjega sestanka med Lavalom in Hitlerjem.

Jasno pa je, da ni mogoče z gotovostjo trditi, da so že končno določene osnove za mir med Nemčijo in Francijo. Toda vsa znamenja govore za to, da gre za velik zgodovinski preobrat.

Ugibanja o pogojih za mir med Francijo in Nemčijo:

Francija naj odstopi Nemcem Alzacijo in Loreno, z Italijo pa se posebe sporazume

Berlin, 23. okt. Po dosedanjih skopih obvestilih, ki so se o sestanku med Hitlerjem in Lavalom mogla dobiti, se zdi, da bo ločeni mir med Nemčijo in Francijo slonel na naslednjih temeljih:

1. Francija odstopi Nemčiji Alzacijo in Loreno.
2. Med Italijo in Francijo naj bi se s posebno pogodbo določilo bodoče zemeljsko razmerje.
3. Francoska vlada je baje privolila, da Italiji odstopi Džibuti, pokrajino okoli Nice in večji del Tunisa.
4. Italija in Nemčija bi od svoje strani dali poroštvo za nedotakljivost francoskega kolonialnega cesarstva.

Ni še gotovo, če bo Francija stopila v vojno proti Britaniji, čeprav tudi to trdijo. V vsakem primeru bi francoske kolonialne posesti v Afriki in Aziji služile za izhodišče napadom na angleške kolonije v soseščini. Če bo te napade izvedla sama francoska kolonialna vojska, ali pa vojska držav osi s francosko pomočjo, še ni znano. Vsekakor razpravljajo zdaj o izredno važnih vprašanjih za nadaljni potek vojne med Italijo in Nemčijo na eni ter Veliko Britanijo na drugi strani.

Med Nemčijo in Francijo se tako vpostavlja tesnejše sodelovanje. Zdi se, da bo pojem »premaganca« in »zmagovalca« kmalu izbrisan. Nemški krogi trdijo, da se v Evropi že ustvarja celinski blok, ki se razteza od Narvika do Gibraltarja in od Bresta do Constanze. Ves ta blok se bo kot celota uprl Veliki Britaniji. S pomočjo kolonij bo ta blok z britanskim cesarstvom začel boj na vseh celinah.

Vichy, 23. okt. o. Francoski zunanji minister Baudoin je včeraj sprejel dopisnike ameriških listov in jim izjavil, da sedanja francoska vlada upa v možnost odkritosrčnega in popolnega sodelovanja med Francijo in Nemčijo, ko bo podpisan pravičen mir. Tako sodelovanje je za Francijo nujno iz zemljepisnih, vojaških in gospodarskih ozirov. Glede vesti, da misli Nemčija za stalno priključiti Alzacijo in Loreno, je minister dejal, da ni upravičen dajati izjav o nemških namenih in načrtih.

London, 23. okt. o. Reuter: Associated Press poroča, da so bili Franciji postavljeni naslednji predlogi za končni mir med Francijo, Nemčijo ter Italijo:

1. Francija naj napove vojno Angliji.
2. Francija naj prepusti Nemčiji Alzacijo in Loreno, Italiji pa Nico, Korziko, Tunis in Džibuti.
3. Nemčija in Italija se potem odrečeta vsem nadaljnim ozemeljskim zahtevam do Francije.

Glede francoske mornarice, letalstva in suhozemske vojske še ni jasno, pravi isti vir, da Nemčija želi z italijansko in francosko mornarico uničiti angleško mornarico v Sredozemskem morju, ker se je italijanska mornarica dosedaj pokazala kot prešibka za tako nalogo.

Nov obisk grofa Ciana v Nemčiji?

Rim, 23. oktobra. o. United Press poroča: Nepotrjena poročila iz uradnih italijanskih krogov pravijo, da bo zunanji minister grof Ciano morda že danes odpotoval v Nemčijo, najbrž v Berlin, to pa zaradi pogajanj med kanclerjem Hitlerjem in podpredsednikom francoske vlade Lavalom za sklenitev končnega miru med Nemčijo in Francijo. Italija hoče pri teh pogajanjih tudi sodelovati zaradi svojih znanih zahtev do francoske Korzike, Nice, Džibutija in Tunisa.

46. zaporedni nemški napad na London

Zaradi slabega vremena, nemški napadi zadnje dni ponehavajo

Berlin, 23. okt. DNB: Nemško vrhovno poveljstvo poroča: 21. oktobra so nemške letalske sile izvedle napade na London in druge važne cilje v srednji in južni Angliji. V Londonu so bombe zanetile mnogo požarov. V tovarnah letalskih motorjev severno od Liverpoola in v dveh drugih tovarnah orožja so bile uničene važne naprave in skladišča za stroje. Pri bombardiranju taborišč in letališč je bilo uničenih več letal.

Drugi uspešni napadi so bili izvedeni na pristaniške naprave. Pri napadu na konvoj ob vzhodni angleški obali je bila ena angleška 3000 tonska trgovska ladja hudo poškodovana.

Ponoči med 21. in 22. oktobrom so se nadaljevali napadi na London in druga angleška mesta. V mnogih skladiščih in napravah vojnih tovarn v Coventryju in Liverpoolu so nastale eksplozije in izbruhnili požari. Miniranje britanskih pristanišč se je brez motenj nadaljevalo.

Pomorska artilerija je tudi danes streljala na Dover. Ogenj je bil zlasti namenjen večjemu številu angleških ladij in motornih čolnov in angleškemu ogledniškemu motornemu čolnu, ki so ga naše strojnice obsule z ognjem. Ta ogledniški motorni čoln je ob podpori angleške obalne artilerije začel streljati na nas. En sovražni motorni čoln je bil potopljen, ostali pa so se vrnili.

Sovražni bombniki, ki so prileteli nad Nemčijo, so vrgli nekaj bomb, niso pa povzročili nobene škode na vojaških napravah. Sovražnik je včeraj izgubil dve letali, od katerih je eno sestrelila protiletalska obramba. Izginili sta dve nemški letali.

London, 23. okt. o. Reuter: Napadi na Anglijo so vsako noč manjši, najbrže zaradi slabega vremena, ki ovira letalske akcije. Snoči so nemška letala v manjših skupinah bombardirala v srednji Angliji neko mesto dve uri. Porušenih je bilo več stavb. Žrtev pa je bilo malo. Tudi v Londonu, zahodni Angliji, južni pokrajini Walles in južnovzhodni Angliji je bilo več manjših napadov. Škoda ni velika in tudi smrtnih žrtev ni skoraj nič.

Snočnji nemški napadi na London so bili v zadnjih štirih tednih najšibkejši. Ta napad je bil 46. zaporedno nočno bombardiranje Londona po Nemcih.

Včeraj podnevi so Nemci nad Anglijo napadali v zelo majhnem obsegu. Posamična sovražnikova letala so dopoldne večkrat letela nad mesti južnovzhodne Anglije. Povzročila so nekaj škode. V dveh mestih je bilo poškodovanih več stavb, nekaj ljudi je bilo ubitih, več pa ranjenih. Popoldne je skupina sovražnikovih letal preletela obalo pri Dongenesu, vendar so jo sprejela angleška lovska letala

Angleži nad Poruriem

London, 23. oktobra o. Snočnji angleški napadi na nemško ozemlje so bili v glavnem na Poruhrje, kjer so v Reichsholzu, blizu Düsseldorfa, Angleži bombardirali petrolejske rafinerije in druga področja v Nemčiji. Podrobnosti o teh napadih dosedaj niso znane, pač pa pravijo, da je doživelo Poruhrje največji dosedanji napad.

V ponedeljek so britanski bombniki izvedli dnevne napade na Boulogne in Gravelines. Druga letala so napadla nek sovražni konvoj, ki je plul po širokem morju proti francoski obali. Nocoj se je udejstvovanje britanskih bombnikov ter njihova ofenziva zmanjšala zaradi slabega vremena. Kljub vsemu temu pa je bil izveden srdit napad na Hamburg, Reichsholz, Düsseldorf, kakor tudi na razne industrijske cilje in letališča v Stadeu. Izginil je en angleški bombnik.

Če bi Francija stopila v vojno proti Angliji, bi na Francoskem prišlo do revolucije, sodijo ameriški listi, ko razpravljajo o mirovnih pogajanjih med Nemčijo in Francijo

Pomorski spopad na Rdečem morju

Italijani poročajo o potopu 6 angleških parnikov in poškodovanju angleške križarke, Angleži pa o potopitvi italijanskega rušilca

Nekje v Italiji, 23. oktobra. 137 poročilo poveljstva italijanske vojske se glasi: V noči od nedelje na ponedeljek so naši rušilci na Rdečem morju odpluli na zasledovanje sovražnega konvoja, ki so ga varovale križarke in rušilci. Okoli polnoči so naše ladje zapazile konvoj in izstrelile torpede na sovražne enote, kljub hudemu topniškemu ognju s križark in rušilcev. Nekoliko pozneje je druga skupina naših rušilcev izvedla napad s torpedi. Po tem napadu se je začela ponočna bitka med našimi rušilci in močnejšimi sovražnimi pomorskimi silami. Boj je trajal do zore. Ko se je sovražna križarka tipa »Sydney« (8000 ton) znašla v dosegu naših obalnih baterij, jo je uspešen ogenj poškodoval in se je umaknila.

Pri tem spopadu je bilo potopljenih šest sovražnih trgovskih ladij, ostale pa so bile hudo poškodovane. Rušilcu se je posrečilo umakniti v oporišče. Izgube na rušilcu so majhne.

London, 23. oktobra. Reuter. Skupino angleških ladij, katere so spremljali rušilci v Rdečem morju, so napadli ponoči italijanski rušilci. Angleške spremljevalne ladje so se spustile v boj z italijanskimi rušilci. Zjutraj so Angleži zapazili italijanski rušilec »Francesco Minio« in pričeli s streljanjem. Po štiridesetminutnem boju se je italijanski rušilec obrnil proti nekemu pristanišču, ni pa utegnil zbežati, ker ga je zadel torpedo iz angleškega rušilca »Kimberley«, da je zaradi eksplozije zletel v zrak. »Kimberley« se je tako približal obali, da je bil na doseg obrežnim baterijam. Dobil je en strel. »Kimberley« se je umaknil in nadaljeval svojo pot s konvojem. Pri vsej tej akciji ni bila nobena druga ladja zadeta, »Kimberley« ima tri ranjence. Ta angleški rušilec je znan že iz dveh bitk pred Narvikom.

Ne dolgo za tem pa so angleška letala opazila drugi italijanski rušilec, katerega so bombardirala in je ena bomba priletela naravnost na zadnji del ladje. Kaj se je zgodilo s tem rušilcem, ni še znano.

Posvetovanja dr. Korošca v Zagrebu

Voditelj Slovenije je včeraj obiskal tudi slovito hrvaško božjo pot Marijo Bistrico

Zagreb, 23. oktobra. Včeraj dopoldne se je odpeljal predsednik senata in prosvetni minister dr. Anton Korošec iz Zagreba v hrvaški božjepotni kraj Marija Bistrica. Z njim so potovali tudi predsednik Privilegirane agrarne banke Stjepan Barič, vseuč. prof. dr. Marič, odvetnik dr. Kuntarič in šef kabineta dr. Pavelič. V Mariji Bistrici sta goste sprejela kaplana Pukljak in Banko, ker je bil župnik Seigerschmidt odsoten. Kaplana sta ministra dr. Korošča vodila skozi cerkev in mu jo razkazala, prav tako pa sta mu pokazala tudi del zakladnice. Razložila sta mu vsa dela pri kapelici, katero gradijo v spomin 1300 letnice zvez Hrvatov z Rimom, kakor tudi Kalvarijo, katero grade.

Ko je minister dr. Korošec odhajal iz cerkve, so ga zunaj na glavnem trgu počakali zastopniki Hrvaškega kmečkega doma, katerega sedaj zidajo v Mariji Bistrici vsa tamkajšnja hrvaška društva. Za dom so doslej porabili okrog 170.000 din, celotni stroški pa bodo znašali 300.000 din. Zastopniki Hrvaškega kmečkega doma so prosili ministra dr. Korošca, da bi tudi on s svoje strani podprl gradnjo doma. Dr. Korošec je obljubil, da se jim bo oddolžil z večjim darom.

Nato je dr. Korošec navzočim pripovedoval o svojem prvem obisku v Mariji Bistrici, ko je bil še deček. Potem so ministra dr. Korošca obstopili časnikarji in mu zastavili več vprašanj, na katera pa dr. Korošec ni hotel podrobno odgovarjati, temveč samo na splošno, čeprav je bil izredno dobro razpoložen. Na vprašanje, zakaj je prav sedaj prišel obiskat Zagreb in zakaj je po vrsti obiskal vodstvo HSS in Gospodarsko slogo in da je javnost radovedna za razloge tega obiska in posvetovanj, je dr. Korošec odgovoril: »Sedaj so krasni jesenski dnevi. Saj veste, da sem dober aranžer.«

Na drugo vprašanje, ki se je glasilo: »Ali ste zadovoljni z razgovori, ki ste jih imeli v Zagrebu?« je dr. Korošec odgovoril: »Ali znabiti izgledam žalosten? Mar ne vidite na meni, da sem dobre volje?!«

Na koncu je dr. Korošec z nasmeškom rekel, ko se je poslavljal od časnikarjev: »Silno vas imam rad, vendar vam ne bi rad kaj več povedal.«

Nato je minister dr. Korošec odšel na teraso bližnje gostilne, kjer je s svojimi spremljevalci južinal. Takoj nato se je z avtomobilom odpeljal skozi razne kraje Hrvaškega Zagorja, ki so mu po zatrdilu zagrebških listov silno ugajali. Ob enih se je dr. Korošec ustavil v Varaždinskih toplicah. Pot ga je nato vodila še skozi Lepoglavo in grad Trakoščan, proti večeru pa se je vrnil v Zagreb in se ponoči odpeljal v Beograd

Vesti 23. oktobra

Nemčija ni nikdar mislila uničiti Anglije. Vojna med Anglijo in Nemčijo zaradi tega ni potrebna, piše glasilo nemških napadalnih oddelkov »Das Schwarze Korps«.

Nemška in angleška vlada sta zadnji teden začeli iskati novih poti, da bi prišli do stvarne osnove za začetek mirovnih pogajanj, ker sta si obe na jasnem, da nadaljevanje vojne pripravlja pot boljševizmu in sovjetskim načrtom, poroča newyorški list »Sunday News«.

Italijanski listi ostro obračunavajo z angleškimi poročili o tem, kakšno razburjenje vlada v vsem mohamedanskem svetu, ker so italijanska letala letela nad Bahreinske otoke čez mohamedansko sveto mesto Meko in to v času velikega mohamedanskega posta. Listi pravijo, da arabski in mohamedanski svet že pozna Angleže ter njihovo besedolomstvo, zato je tudi zastonj potovanje angleškega vojnega ministra Edena v Egipt, Palestino in Transjordanijo.

Angleško poslaništvo v Tokiu je opozorilo vse angleške državljane na Japonskem, naj čim prej zapuste japonsko ozemlje.

Ameriški mornariški minister Knox je napisal v ameriške liste članek, v katerem pravi, da bodo Združene države dobile še nova pomorska oporišča v Tihem morju od Anglije, in sicer taka in toliko, kakor bo to zahteval razvoj sedanje vojne. Amerika sicer ima veliko in nepremagljivo oporišče v Pearl Harbourju na Havajskih otokih, toda želi in potrebuje takih oporišč še več.

Svetu je treba danes povedati resnico. Angleži so lahko zadovoljni zaradi popolne resničnosti uradnih poročil angleškega vrhovnega poveljstva, je govoril včeraj v Londonu vojvoda Dewonshireski.

Silovit potres je bil včeraj ponoči v okolici turškega pristanišča Smirne, po raznih drugih krajih Turčije, Afganistana in Perzije.

Turčija bo izpolnila vse svoje obveznosti do svojih zaveznic, če jo bo katera poklicala na pomoč ali ne, pišejo turški listi, ko razpravljajo o nemškem in italijanskem pritisku na Balkan.

Uradno poročilo južnoafriške angleške vojske pravi, da je neki angleški oddelek prodrl 160 kilometrov globoko na abesinsko ozemlje.

V Angliji ni samo en Churchill, temveč jih je 47 milijonov in vsi glede vojne enako mislijo — tako, kakor je govoril predsinočnjim angleški ministrski predsednik, pravijo londonski listi, ko razpravljajo o tem govoru.

65 komunistov je zaprla francoska policija v Marseilleju. Pri njih so dobili veliko propagandnega materiala.

V Anglijo so dospela najnovejša ameriška lovska letala Lockhead-Hudson, ki imajo brzine 960 kilometrov na uro in so najhitrejša letala na svetu. Posebno primerna so za nočne polete.

Anglija je prišla v položaj, iz katerega je edini izhod poraz in uničenje. V zadnji uri si hoče pridobiti zavezništvo francoskega naroda, da bi mu vzela še njegove čezmorske posesti. Toda nihče ne more od Francozov česa takega pričakovati. Tako se glasi uradno nemško pojasnilo o zadnjem govoru predsednika angleške vlade Churchilla.

V tednu do 13. oktobra je bilo potopljenih sedem angleških ladij s skupno 32.300 tonami, ter 6 zavezniških in nevtralnih ladij s skupno 13.000 tonami.

Romunija in Madžarska se bosta pridružili zvezi med Nemčijo, Italijo in Japonsko

Rim, 23. oktobra. m. Po še nepotrjenih vesteh, ki so jih dozdaj še s pridržkom objavili tudi italijanski časopisi, se namerava romunska vlada s posebno izjavo pridružiti pred kratkim sklenjenemu italijansko-nemško-japonskemu paktu. To pa naj bi se zgodilo ob bližnjem uradnem obisku generala Antonesca v Rimu.

To novico budimpeštanski dopisniki italijanskih listov spravljajo v neposredno zvezo z vestmi, ki so se razširile v Budimpešti in ki govore, da bo tudi Madžarska, ki se je že prilagodila politiki Nemčije in Italije, pristopila k omenjeni trojni zvezi.

Danes premiera duhovite francoske komedije **Njih 7 in ona** 7 snubcev se poteguje za roko bogate grofico. Ta jih stavlja po vrsti na preizkušnjo, ki se vedno komično konča. — V gl. vlogah: Vera Korene, Fernand Gravey, R. Dushesne in drugi. Predstave danes ob 16., 19. in 21. uri **KINO UNION, tel. 22-21**

Ustanova, ki najbednejšim pomaga v življenje

Ljubljana, 23. oktobra.

V nedeljo bo v frančiškanski dvorani nadvse zanimiva, najtoplejšega in najobilnejšega obiska občinstva iz mesta in s podeželja vredna prireditev. V okviru proslave štiridesetih let, odkar imamo v Ljubljani gluhonemnico. Društvo gluhonemih bo ob tej priliki napravilo javno produkcijo, ki se bo pričela popoldne ob pol 4 ter bo pod pokroviteljstvom bana dr. M. Natlačena. Na prireditvi bodo nastopili odrasli gluhonemi, ki so absolvirali pouk v ljubljanski gluhonemnici. Zaigrali bodo dve enodejanki, pa ne samo z gibi in z mimiko, ampak tudi z govorom, prav kakor igralci na drugih odrih. Razen tega pa bo nastopil tudi gluhi govornik, ki se je naučil govoriti v gluhonemnici. Ta bo podal način življenja in zanimivosti iz sveta gluhonemih ter tako avtentično odgrnil občinstvu pogled v duševno pokrajino, ki je z darovoma sluha in govora obdarjeni ljudje ne morejo poznati. Prav je, da na to prireditev, ki mora za nas vse nositi visok človekoljubni in socialni značaj, prihiti vsak, kdor le more, zlasti še, ker ima prireditev plemenit namen in ker bo izkupiček namenjen najbednejšim, ki se še šolajo in urijo pod vodstvom dobrih strokovnih, potrpežljivih in spretnih učiteljev za življenje.

Štiridesetletnico zavoda, ki na tako požrtvovalen in nesebičen način to lepo obdobje opravlja svojo vzvišeno nalogo ter pomaga ljudem, ki jih vsi gledajo postrani, do veljave v svetu, bomo obhajali.

Nesrečen je, komur je bila priroda pri rojstvu mačeha ter mu ni dala ne sluha, ne govora. Kako naj bi si pomagal, ko nikamor ne more, in ko tudi ljudje z blažjim srcem v njegovem okolju kmalu izgube potrpljenje, če ga poskušajo česa naučiti. Revež ne sliši, ne more vprašati, vsega pa mu tudi skoraj ni mogoče pokazati s kretnjami.

Ljubljanska gluhonemnica se že polnih štirideset let zavzema za te siromake. Iz vseh krajev prihajajo, fantje in dekleta, najrazličnejšim stanovom pripadajo. In ko pridejo na zavod, jih strokovni učitelji takoj vzamejo v uk.

Kdor je n. pr. včeraj poslušal uro, ki so jo priredili gojenci ljubljanske gluhonemnice v ljubljanskem radiu, ta se je lahko prepričal, kako dobro in uspešno je delo na zavodu, kako lepe rezultate dosega in kakšnemu namenu služi. Gojenci nižjih razredov so še z veliko težavo artikulirali in izgovarjali posamezne kratke stavke, gojenci in gojenke višjih razredov pa so se že kar dobro pogovarjali, zlasti tisti iz osmega razreda, ki bodo konec letošnjega leta odšli iz zavoda ven v življenje — kakor pred njim še toliko in toliko drugih, ki so vsi postali ostalim enakovredni državljani, uporabni delavci in člani v velikem sestavu produktivnega življenja.

Prav različno so govorili. Človek je moral nuvideti, koliko nesebičnega truda, koliko resnične, lepe požrtvovalnosti, koliko zlatega potrpljenja so morali vložiti v njihovo vzgojo njihovi učitelji, da so jih pripravili tako daleč, in kako pridni so morali biti učenci in učenke, da so se toliko naučili v času, ko so bili v zavodu.

Učili pa se niso samo govora, ampak tudi splošno potrebnih, osnovnih pojmov o ožji in širši domovini, o svetu itd. Pa tudi strokovno so se izobraževali, da bi si pozneje v življenju mogli s svojimi rokami služiti vsakdanji kruh in da ne bi bili v napoto bližnjemu ter prepuščeni milosti in usmiljenju bližnjih, ki bi jih za dar še gledali postrani in gledali na vsako malenkost, ki bi jim jo podarili. Ne! Nikakor ne, ti gluhonemi otroci, ki so se privadili toliko govoriti, da se bodo s svojimi soljudmi lahko pogovorili o najpotrebnejših rečeh v vsakdanjem življenju, nočejo biti v nadlego ljudstvu, nočejo živeti od miloščine. Prislužiti si hočejo svoj kruh z lastnim, pridnim delom, tako da jim nihče ne bo mogel reči: zastonj živiš, kar tako te redimo. Delali bi radi in bili koristni, to se je dalo razbrati iz njihovih včerajšnjih pogovorov pred mikrofonom v ljubljanski radijski postaji.

Nekateri so že dobili mesto, kjer se bodo učili po končani šoli še naprej. Dobili so svojega mojstra ali mojstrico, ljudi, polne plemenitega razumevanja in dobrosrčnosti. Drugi pa jih še niso mogli doslej dobiti, pa bi jih tako radi dobili. Večina bi bili radi krojači, in prav gotovo je, da bi se pri tem delu tudi najboljše obnesli. Dekleta pa bi rada kuhala in gospodinjila, to bi bilo njihovo največje veselje.

Kako prav bi naredili naši krojaški mojstri in mojstrice in tudi drugi ljudje, obrtniki ali privatniki, če bi vzeli k sebi enega ali drugega od teh gojencev, ki bodo z letošnjim letom končali svoje šolanje na ljubljanski gluhonemnici! Dobili bi zanesljivo, zvesto in porabno moč, na katero bi se prav lahko zanesli, po drugi strani pa bi imeli tudi prijetno zavest, da so storili dobro delo, ki je hvalevredno in ki ga bo Bog prav gotovo nekoč poplačal. Lepo bi bilo, da bi dobri ljudje letos ob koncu šolskega leta vzeli k sebi absolvirane gojence, tako da bi vsak od njih dobil svoj prostor v življenju in svetu!

Divji prašiči delajo škodo

Poljčane, 22. oktobra.

Zadnji čas se po njivah v Dravinjski dolini, okrog Boča in v šmarskih krajih, pospravljajo poljski pridelki. Letina ni dobra, le koruza je boljše obrodila. Naš kmet je črnogled in nič kaj lepa bodočnost se mu ne obeta. Marsikatera nadloga, ki jo je letošnje leto prineslo s seboj, se je stresla nanj.

Kakor bi ne bilo že vsega dovolj, so po poljih pod Bočem, po njivah okoli Podsrede, Olimlja in tamkajšnjih krajih pričeli z uničevanjem nasadov številni divji prašiči, ki uničujejo še to, kar je pustilo deževje. Ponekod opravijo svoj požrešni posel tako temeljito, da ne bo ostalo kmetu na polju drugega kot ostanki, katere bodo hodili pozimi iz gozdov jest. Številna polja so pridelkov popolnoma oropana in to zlasti ona v nižjih legah in med gozdovi. Zemlja pa je ponekod tako prevrtana in razrita, da je strah. Posebno dosti so požrli koruze; sedaj, ko se jim je ta umaknila, pa bodo prihajali še v večji meri nad zelje, repo in korenje. Zaradi velikega pomanjkanja živeža so divje svinje, ki so se posebno letos že začuda razmnožile, za te obubožane kraje velika nesreča.

Prd leti so se večkrat organizirali lovci iz vseh okoliških krajev in naredili pohod na divje svinje. Čeprav jih ni bilo lahko dobiti, je vendar vsak uspeh pomenil veliko. Tak lov bo treba letos zopet prirediti, samo še v večji meri, kajti če bo roparska zalega po naših gozdovih vedno večja, ne bo treba ljudem v bodoče pričakovati, da bi v jeseni z njiv kaj prida spravljali.

Dovje-Mojstrana

Aljaževo pevsko in dramatsko društvo na Dovjem vprizori v nedeljo, 27. t. m. ob 8. zvečer Kunčičevo **»Triglavsko rožo«**, gorenjsko narodopisno igro s petjem v 4 dejanjih, ki je pred kratkim izšla v založbi Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani. Za igro je med domačini živahno zanimanje, ker so vsa dejanja natrpana s pristno triglavsko folkloro in so priklicane iz preteklosti tudi resnične osebe — znani dovški tipi in originali. Posebnost te vprizoritve je, da bodo igralci, ki so postavljeni v realistično okolje, nastopili s pristnim dovškim dialektom, česar si igralci v drugih krajih Slovenije pač ne morejo privoščiti. Le škoda, da morajo igro — zaradi vpoklica režiserja na orožne vaje — predčasno postaviti na oder. Prepričani pa smo, da jo bodo kljub temu gladko izvozili, saj so k igranju pritegnjene najboljše igralske moči tuk. prosvetnega društva, med drugimi tudi župan g. Janša in gospa županja ter občinski tajnik in organist g. Ponikvar. Na prireditev vljudno vabimo!

Kot vrtna buča debela pesa je zrasla na »Potočnikovi« njivi na Dovjem. Tehta okoli 7 kilogramov in je pravo čudo narave. Škoda, da tudi med krompirjem ni bilo opaziti takšnih velikanov! V teh časih hude stiske in draginje bi bil takšen krompir pravi blagoslov...

Spet samomor „zaradi domačih razmer"

Celje, 23. oktobra.

Ko se je davi ob pol enih oglasil v Pocajtovi gostilni v Rücklovi hiši Lipovškov hlapec, a je našel gostilno zaprto kljub temu, da je v njej gorela luč, se mu je začelo že to zdeti sumljivo, saj se je že večkrat oglasil ob tej uri pri Pocajtu, pa je vselej našel vrata odprta, ali pa so vsaj takoj odprli. Zdaj pa je trkal zaman. Zato je poklical posestnika Rückla. Še oba sta nato dolgo časa klicala gospodinjo, ker se tudi zdaj ni oglasila, sta s silo vdrla v hišo. Iz sobe je hušknil smrdljiv plin, da ju je kar vrglo nazaj. Na postelji je ležala 40 letna gostilničarka Pocajt Matilda, ob postelji pa je tlelo v pločevinastem škafu oglje. Pocajtova je bila v zadnjem času zelo razburjena zaradi domačih razmer, zlasti pa zaradi spora s hčerko zaradi njenega fanta. Snoči se je napila, legla v posteljo, zraven pa postavila goreče oglje. Zdravnik g. Podpečan je ugotovil, da je bila Pocajtova zaradi močnega plina že v pol ure mrtva. Zapustila je pismo z nekaj vrsticami, s katerimi utemeljuje svoj korak, češ da ji ni bilo mogoče več vzdržati ob takšnih razmerah.

Ljubljana od včeraj do danes

Ljubljana, 23. oktobra.

Prav milobno vreme, brez jutranje megle, toda oblačno, kar pomenja na spremenljivost vremena. Pojavljajo se vsi znaki, da bo kmalu znova nastopilo deževno vreme. V ponedeljek zunaj na polju —2° C, davi na prostem pa +10° C. Torej naglo dviganje temperature, nasprotno padanje barometra. Kakor pripovedujejo nekateri turisti, ljubitelji visokih gora, je na Triglavu do 18 cm debele nove snežene skorje. Sneg je čudno lepljiv in za smuko neprikladen. Škodoželjni hudomušneži so se včeraj muzali, ker je uvodno poročilo navajalo, da je bilo 31. oktobra 1936 zjutraj —24° C mraza. To bi bilo res strašansko! Tako hud mraz pritisne navadno februarja. Treba je omeniti, da je bila za to številko prav usodna pikica, ki bi morala deliti obe številki. Pravilno je, da je bilo takrat —2.4° C mraza.

Stari orjaki padajo

Delavci mestne vrtnarije še vedno marljivo izpodsekavajo stare orjake — kostanje v Zvezdi, ki so učakali nad 100 let in bi nam znali, ko bi imeli primerno zmožnost, povedati marsikaj o stari Ljubljani. Sedaj podirajo kostanje površni ob Šelenburgovi ulici. Ves dan imajo delavci mnogo gledalcev in tudi »svetovalcev«, ki skušajo uveljavljati svoje nauke o podiranju dreves, kakor tudi mnogo »komunalnih politikov«, ki obžalujejo, da bo Zvezda kmalu razorana in so zelo radovedni in sprašljivi, kakšna »reč« bo prišla na mesta, kjer so zasajeni količki. Mnogi dobivajo na ta vprašanja od delavcev prav šaljive in zafrkljive odgovore. Pravijo drugače, da bodo na ona s količki označena mesta zasadili l i p e.

Tudi šolske knjige kradejo

Kaj vse ne prinese skromni, litografirani »Pocijski dnevnik«? Včeraj je kratko objavil, da je bila neki dijakinji I. državne realne gimnazije ukradena aktovka s šolskimi knjigami in raznimi zvezki. Dijakinja je pustila svoje kolo v veži hiše št. 3 na Bleiweisovi cesti in šla po opravkih. Ko se je vrnila v vežo, ni bilo več na ročaju aktovke, kakor jo je bila pustila poprej. Dijakinja trpi do 500 din škode.

V drevoredu »Cekinovega gradu« je nekdo Mariji Lapajnetovi ukradel par otročjih čevljčkov, vrednih 150 din.

Francetu Kranjcu je bila iz veže gostilne pri »Kolovratu« odnešena 100 din vredna mreža za kruh.

„Sivi orjak" in „Modri Dunajčan"

Posestnik Lojze Modic v Veliki čolnarski ulici št. 8 je umen rejec malih živali, posebno domačih zajcev. Od sobote na nedeljo ponoči pa mu je »lisica« odnesla iz hleva dva lepa zajca, vredna 120 din. Eden je nazvan »Sivi orjak«, drugi pa »Modri Dunajčan«.

Ko smo že pri zajčkih, moramo po kronistovski dolžnosti še omeniti, da je odvetniku dr. Frideriku Lukmanu pobegnil 3000 din vreden lovski pes angleške pasme »Seter«. Pes je bele in dolge dlake, ima nekaj črnih lis in znamko mestne občine ljubljanske št. 241. Ni izključeno, da je kdo psa ukradel.

Letos so se divji zajci zelo zaplodili in lovci jih veselo streljajo. Lovci pa tožijo, da je na drugi strani fazanji zarod letos skoraj uničen. Kaj je temu vzrok? Mnogi si tolmačijo tako, da so začeli poleti nekateri ljudje iskati fazanja jajca, jih pobirati z gnezd in kuhati. Fazanja jajca so si kaj radi privoščili ljudje, ki so bili nameščeni v okolici.

Tržno poročilo

Vedno bolj prihajamo v jesensko dobo, kar se dobro odraža tudi na trgu, kjer ni več običajnega vrvenja niti ob tržnih dnevih. Danes je bil polno zaseden le perutninski trg, kjer je bilo zelenjave na pretek. Tako so pripeljale Krakovčanke mnogo solate endivije, ki je veljala po dinarju kos. Tudi zeljnatih glav je bilo precej naprodaj. Cena se ni spremenila od prejšnje sobote in prodajajo zelnate glave po velikosti od 1 do 1.50 din. Vedno več je na trgu repe, ki jo prodajajo prodajalke po 0.50 din komad. Manjši komadi so cenejši in jih dobi tudi 3 za en dinar. Zadnje čase prinašajo na trg zelo lep petršilj, ki velja šop po dinarju. Tudi hren je po dinarju kos. Paprike je vedno manj na trgu. Letos prodajajo branjevci papriko dalj časa, kot so jo prodajali prejšnja leta. Sedaj dobiš po 3 komade paprike za činar. Seveda se že pozna, da je pozna sezona in ni več tako lepih kosov. Čebula ima že precej časa stalno ceno in velja kilogram 2 Din.

Prodajalcev z jabolki je bilo danes manj kot prejšnje tržne dneve. Prvovrstna jabolka lahko kupiš po 6—7 din kilogram, dočim so drugovrstna jabolka cenejša. Grozdje je letos drago. Sedaj velja kilogram smederevskega belega grozdja od 12—14 dinarjev. To grozdje je res lepo, vendar je za večino gospodinj predrago in je z njim slab promet. Na perutninskem otoku prodajajo Hrvatice iz okolice Karlovca izabelo po 8 Din. Ker je letos to grozdje zelo sladko, se gospodinje rade pri njih ustavljajo ter kupijo to grozdje za priboljšek po kosilu.

Jajca so še vedno pri isti ceni kot so jo imela pretekli teden. Za kovača lahko kupi gospodinja 6 komadov. Živi zajci so veljali po 16 din kos.

Tatvine na deželi

Tudi na deželi kradejo, o tem ve dnevno poročati policijsko poročilo. Neki Vrhničan Dolfe, ki se rad druži s cigani in se potepa po Sloveniji, je nedavno ponoči vlomil v gostilniško sobo Božidarja Zajca na Bistrici pri Št. Rupertu na Dolenjskem. Gostilničarju je odnesel vso zalogo tobačnih izdelkov. Škoda znaša nad 1000 din. — Zidanmoščan Martin Valenčak je imel veliko smolo. Znan dolgoprstnež mu je pobral prazniško obleko, tri srajce, 500 din in 100 nemških mark denarja. Martin trpi 1840 din škode.

17 judov se je smelo vpisati na belgrajsko vseučilišče

Belgrad, 23. oktobra m. Pri zadnjem vpisu novih slušateljev na belgrajsko univerzo se je na posamezne fakultete vpisalo 118 Judov. Spričo določb zadnje protijudovske uredbe, ki jo je izdala pred kratkim naša vlada, pa so na belgrajski univerzi sprejeli samo 17 Judov. Pri izbiranju Judov, ki bodo na univerzi ostali, so upoštevali predvsem gmotno stanje vpisanih kandidatov, kakor tudi njihove uspehe na srednjih šolah ter vrstni red, kako so se na univerzo vpisovali. Pri vsem tem so prepovedali vpis na belgrajsko univerzo 101 Judu.

Nabiralni dan za severno mejo

V nedeljo, 27. oktobra bo nabirala «Slovenska straža« po vsej Sloveniji prispevke za obmejne kraje na naši severni meji. Zbirka je namenjena za božično obdarovanje in pomoč šolskim otrokom in revnim družinam. Naj vsak zaveden Slovenec in dober Jugoslovan žrtvuje vsaj skromen prispevek po svojih močeh!

Celjske novice

Mrtvi neznanec. V posebni sobi za revežе v hotelu »Zvezda« v Gosposki ulici, kjer se shajajo brezposelni in berači, so našli nocoj moško truplo. Zdravnik g. Podpečan je ugotovil, da je moškega zadela kap in da je bil mrtev že več ur. Kdo je mrtvec, dosedaj še ni znano. Nekateri pa pravijo, da je to »slepi Korel« iz Hrastnika. Star je okoli 60 let.

Vlom v planinsko kočo na Okrešlju. Iz Savinjske doline poročajo, da je bilo vlomljeno v planinsko kočo na Okrešlju. Vlomilec je prišel z vzhodne strani v kočo. Vlomil je najprej v kuhinjo, odtod pa v shrambo in tri omare ter odnesel nekaj jedil, žganja in perila v skupni vrednosti približno 1000 dinarjev. Finančni organi, ki tod stražijo, mislijo, da je vlomil nek tuj begunec, ki je prišel čez mejo.

Koruzo kradejo z njiv. V Pristavi pri Škofji vasi so neznanci odnesli več košev koruze kar z njiv. Orožniki imajo na sumu dva, ki jih že dalj časa zasledujejo.

Med čevljarji in pomočniki je bila v Celju podpisana kolektivna pogodba za mesto in okraj Celje, po kateri so urejene razmere med mojstri in pomočniki. Pogajanja je vodila ZZD.

Na 3 leta robije je obsodilo okrožno sodišče 35letno vdovo Amalijo Barbej iz Trbovelj, ker je z neko posebno korenino odpravila plod in s tem zastrupila mlado mater Žohar Julijano, da je umrla. Sodišče je pri odmeri kazni upoštevalo tudi njene prejšnje kazni zaradi istega zločinstva. Ljudstvo jo obtožuje tudi nesrečne smrti njenega moža Žoharja, ki si je zaradi smrti svoje žene v obupu sam vzel življenje.

»V Pleterje bom šel za pokoro, zato me milo sodite«, tako je zaključil svoj zagovor pred okrožnim sodiščem 25letni krojač Salobir Miha, ki se je zagovarjal zaradi velike tatvine v zdravilišču v Rimskih toplicah. Sodišče je upoštevalo njegovo željo po pokori in ga obsodilo na 1 leto in osem mesecev robije, pokoril pa se bo v jetnišnici v Mariboru, kakor ga je potolažil po sodbi sodnik.

18 dobrih zidarjev

sprejmem za Blejsko Dobravo dne 30. in 31. oktobra t. l. Plača 8 do 10 din na uro, voznina po železnici se povrne. — Zlgasiti se je pri vodstvu podjetja **ing. Josip Dedek,** pri hidrocentrali v Vintgarju.

Van Vyke Mason

Pajk z Zlate ceste

Iz pritličja se je začulo odpiranje in zapiranje hišnih vrat.

»Res, dražje bi vam bilo?« je vprašal John Bunton zdravnika.

»Da, zares, gospod John! In razen tega bi Vas prosil, da že prenehate s tem vašim porogljivim smehom. Ne vem, kaj Vam je danes.«

»Dobro, dobro, doktor. Pustimo sedaj to. Hočete popiti z menoj čašico whiskyja?«

Zdravnik ga je prezirljivo pogledal in hladno rekel:

»Ne, hvala lepa. Zdaj moram paziti na svojo nogo, ker me strašno boli.«

Vsi so zopet utihnili. Roger Bunton je gledal ogenj v peči, njegov brat je imel oči uprte v tla, a dr. Los je opazoval roke Johna Buntona, ki jih je imel položene v naslonjaču. Njegovi prsti so bili tanki, toda videlo se je, da je v njih velika moč.

Zdravnik je čez nekaj časa skušal vstati, a se je s stolom zrušil zopet v naslonjač.

»Kakor kaže, ne bom mogel oditi,« je rekel zaskrbljeno. »Bodite tako dobri, Roger in pojdite k bolničarki, da mi bo prinesla mojo torbico in mojo palico,« se je obrnil k milijonarju.

Roger Bunton je šel proti stopnicam.

»Ali nameravate tukaj prenočiti, doktor?« ga je vprašal John.

»Da. Vi se ne zavedate, v kakšnem položaju se nahaja Vaš brat. Njegova samozavest je samo eden od znakov njegove bolezni. Čez nekaj časa pa bo zopet nastopila pri njem popolna depresija in obup. Imel bom z njim polne roke dela. On se bo branil iti spat v spalnico, pač pa bo hotel prebiti noč tu v naslonjaču. Zaradi tega naj gdč. Dabrey prenoči tu v spalnici, na koncu, da mi bo lahko pomagala, če bo potrebno.«

Ko je John Bunton odgovoril zdravniku, je bil njegov pogled zopet prezirljiv.

»Mislim, da ji bo prav.«

Dr. Los je zardel, nagrbančil čelo in dal roko na usta, kakor ga bi zehal.

»Jaz bom ostal v Rogerjevi sobi vse do tedaj, dokler ne bo zaspal. Nadejam se, da se bo kmalu naveličal buliti v ogenj.«

Ko se je Roger vračal s stopnišča, se je zdravnik ponovno obrnil k Johnu:

»Pričakujem, da boste tudi Vi prišli, če Vas bom klical.«

»Doktor, ne smete me klicati,« je rekel porogljivo John. »Sklenil sem, da ne bom šel takoj spat, ampak bom ostal še nekaj časa v knjižnici. Jaz bom že skrbel za Rogerja. Za Vas bi bilo morebiti udobnejše, če bi preživeli noč spodaj v pritličju v kakšni sobi za goste. Tam boste vsekakor mnogo bolje spali.«

Njuna pogleda sta se spopadla kakor dva mačka. Nekaj časa sta se sovražno gledala, potem pa sta se obrnila.

»Zares? Tudi Vi hočete ostati budni?« ga je nato hladno in ravnodušno vprašal zdravnik. »Mislim, da za to nimate nobenega vzroka.«

»Obžalujem, da ste prav Vi tega mišljenja,« mu je rekel John z drhtečim glasom. »Toda verjamete,« zdravnik je zardel, videl je v Johnovih očeh neprikrito sovraštvo »da meni zelo ugaja in bral bom v knjižnici, dokler se mi bo ljubilo.«

»Pri tem Vas jaz ne morem ovirati,« mu je odgovoril zdravnik z ostrim glasom.

»Kaj Vama je?« ju je bojazljivo vprašal Roger Bunton, »Zopet se prepirata. Prenehajta že enkrat s tem neprestanim prepirom. Če hočeta, lahko oba spita tu gori. Mene ne bo to prav nič motilo.«

Tedaj so se čuli s stopnic neki glasovi.

»Kdo je sedaj?« je preplašeno vprašal Roger.

»To je gdč. Dabrey,« mu je odgovoril njegov brat. »Doktorjevo torbico in njegovo palico nese.«

»Je vse v redu?« se je slišal s stopnic ljubeznivi glas Mac Naltyja. »Videti moram, kaj nosite s seboj, gospodična. Torej, v doktorjevi torbici ni nič sumljivega?... niti sekira, niti žaga. No, in sedaj dvignite roke!«

Iz pritličja se je čul priglušen smeh in takoj nato glas bolničarke.

»Ne tako strogo in natančno. Pod pazduho ne nosim nikakega orožja.«

»Žal mi je, gospodična, dolžnost je dolžnost,« se je opravičeval policaj. »Samo trenutek še. Vse je v redu. Vi zares nimate s seboj nobenega morilnega orožja. Sedaj smete iti v gornje nadstropje.«

Bolničarka se je zopet nasmehnila. Ko pa je vstopila v sobo, je zardela in se zbegala. V roki je držala doktorjevo torbico in palico. Oitro je pogledala trojico mož, ki so sedeli okoli kamina. Njene oči so se zaustavile na Johnu Buntonu. Ko se mu je približala, se je njegov obraz popolnoma izpremenil. Če bi bil tedaj kapetan Catleen v sobi, bi po tej nenadni izpremembi njegovega obraza vsekakor prišel do značilnih zaključkov.

Kapetan Cathleen je bil v tem trenutku še vedno v hiši Rogerja Buntona, iz katere so ga na vsak način hoteli izgnati. Bil je skrit v neki majhni in ozki omari, ki je služila za shranjevanje obleke. Ta omara se je nahajala tik poleg male sobice, v kateri je do svoje nenadne smrti stanoval Buntonov telesni čuvaj Terence Kelly. Kapetan, ki je bil v omari, je čul samo mili glas Dore Dabrey, katere robček je našel na tako izdajalskem mestu, poleg poljane Rogerja Buntona. Njen glas je prišel do Catleena, ko je rekla:

»Zelo me veseli, da se gospod Bunton bolje počuti. Tudi jaz sem Vašega mnenja, gospod doktor, da moramo sedaj še mnogo bolj paziti na njega.«

Za tem so prišli do Catleenovega skrivališča še neki glasovi, ki pa so se kmalu izgubili. V vsej hiši je zavladala skoraj grobna tišina. Od časa do časa se je zaslišal šum nekega časopisa, ki ga je pregledoval narednik Mac Nalty.

Nekdanja Kellyjeva sobica je bila levo od omare, v kateri je bil skrit Catleen. V tej sobici je ležal Croney na divanu. Videti je bilo kakor da spi, ali začel je hitreje dihati in njegove oči so bile napol odprte.

Čas je počasi tekel naprej. Catleen je potrpežljivo čakal v svojem skrivališču in ga začel pregledovati. Vsidrana omara je bila postavljena med betonskim zidom, a zunaj je bila zaprta z jeklenimi vrati, ki so se zdela Catleenu popolnoma odveč, ker se v njej niso nahajali nobeni dragoceni predmeti, ampak samo navadna obleka. Jeklena vrata so bila samo priprta in skozi ozko špranjo je prihajal zrak v skrivališče policijskega inspektorja.

(Dalje prih.)

Od tu in tam

Finančni minister dr. Juraj Šutej se je na poti iz Sarajeva v Belgrad ustavil v Kraljevu in stopil v stik s tamkajšnjimi predstavniki oblasti. Sprejel je tudi časnikarje in jim povedal, da misli vlada poskrbeti za to, da bi se pri nas dvignila proizvodnja, zlasti pa izboljšale razmere v našem kmetijstvu. Pri nas je še na stotine tisočev hektarjev plodne zemlje, ki pa je neizrabljena. Vlada bo najela večmilijardno notranje posojilo in ga bo porabila prvenstveno za izsušitev močvirij, ureditev rek in za ureditev drugih kmetijskih vprašanj. Na ta način ne bi samo mnogim sedaj pasivnim krajem pomagali in jih naredili glede prehrane neodvisne. Če bo načrt izpeljan, bo dobila naša država nov milijon hektarjev plodne zemlje in bo mogla prerediti mnogo milijonov ljudi več kakor pa sedaj in bo zraven še vedno lahko obilo ljudske in živinske hrane izvažala. Finančni minister dr. Šutej je potem obiskal pravoslavnega episkopa dr. Nikolaja Velimiroviča, s katerim je ostal v dolgem razgovoru.

Voditelj nemške zdravstvene službe dr. Konti se mudi že nekaj dni v naši državi in nadzoruje poslovanje v izseljenskem taborišču pri Prahovu in Zemunu. Dr. Konti je obiskal tudi zastopnike naših oblasti in je bil med drugim na proslavi zdravstvene mladinske zadruge v Belgradu.

O judih in njihovi naklonjenosti do narodnih društev piše belgrajsko »Vreme« in ugotavlja, da imajo bogati judje odprto srce in darežljive roke zgolj za svoja judovska društva in svoje mednarodne judovske zbirke, nikdar pa za domača društva. List navaja primere, kako se judje otepajo vseh človekoljubnih srbskih društev, kadar jih zaprosijo za podporo. Judje se dosledno izogibljejo, da bi podprli narodne institucije in zbirajo denar le zase ali pa kvečjemu še za svoja društva. Pred dvanajstimi leti je dobila oblast v roke neki seznam darovalcev za neko judovsko mednarodno organizacijo. Imena so bila sama Judovska, med njimi polno jugoslovanskih judov. Tedaj so judje darovali po deset in petdeset tisoč dinarjev za organizacijo, ki je delovala dosledno proti koristim naše države.

Navzlic vsem naporom se policiji v Banjaluki še ni posrečilo najti morilca družine veletrgovca Salomona Poljokana. Petnajst ljudi je bilo prijetih, toda iz njih ni bilo mogoče dobiti priznanja, še manj pa je bilo znakov, ki bi govorili za neposredno krivdo aretirancev. Med njima sta tudi posestnik Belgovič in tajnik gostinskega združenja Rebrina, ki ju spravlja v zagato neki stodinarski bankovec, ki je bil baje okrvavljen. Imenovana sta v družbi dveh prijateljev igrala na karte in pri tej priliki je Rebrina potegnil iz žepa stodinarski bankovec, ki je bil krvav. Rebrina sedaj trdi, da bankovec ni bil krvav, prijatelji, ki so sedeli za mizo, pa trdijo, da je bil krvav. Ker se Rebrina na vse načine izgovarja, skuša sedaj policija ugotoviti resničnost raznih njegovih izpovedi. Vse ugotovitve pa drži policija v popolni tajnosti.

S šestimi smrtnimi ranami se je več kot en dan držal pokonci ujeti hajduk Ajdin Ajdinovič iz Podujeva. Ko so ga težko ranjenega orožniki prijeli, so ga odpeljali v bolnišnico. Tam so ga začeli zaslišavati. Razbojnik je priznal nekatere svoje zločine in umore, vendar pa je izrazil željo, da bi rad umrl v svojem rodnem kraju. Izpolnili so mu željo in ga prepeljali. Navzlic smrtnim ranam se je Ajdin junaško držal in je mirno odgovarjal na vprašanja. Tedaj pa, ko je začel naštevati imena svojih pomagačev, ga je popadla slabost in je kmalu izdihnil. Zdravniki, ki so njegovo truplo raztelesili, so se čudili, kako je mogel smrtno ranjeni človek še tako dolgo kljubovati smrti.

Istega dne, ko se je poročil, se je obesil v Belgradu drogerist Oton Reitinger. Fant se je bil pred leti seznanil z mlado dijakinjo Marijo Kukolj iz Splita. Začel je hoditi z njo in se meniti o poroki, čeprav so mu doma starši branili na vse pretege to zvezo. Izposlovali so celo, da je bila Marija izgnana iz Belgrada, sin Oton pa se je ljubezni odpovedal. Toda čez nekaj mesecev sta se dekle in fant spet dobila in se domenila, da se bosta poročila. Ne da bi starši kaj vedeli, sta se v soboto zgodaj zjutraj dobila v katoliški cerkvi in se poročila. Reitinger je po poroki odšel na svoj dom in opravljal svoje redno delo, kakor da se ni nič zgodilo. Vendar pa so starši izvedeli za tajno poroko. Kaj se je potem dogajalo, ni dobro znano. Mladi mož se je sestal zvečer z ženo, o polnoči pa se je od nje ločil in odšel domov. Zjutraj so ga našli obešenega v njegovi sobi. Zapustil je poslovilno pismo, v katerem nikogar ne dolži krivde, pač pa pravi, da ga je omahovanje med mlado ženo in med neodjenljivimi starši pognalo v smrt. Reitingerjevi vale vso krivdo na mlado in revno Kukoljevo, mlada žena pa spet pravi, da sta se s pokojnim silno rada imela in da so le starši, ki niso marali revnega dekleta v svojo družino, preprečili sinu srečno življenje in ga pognali s tem v obup.

Zaradi tega, ker je dal nepravilno zdravilo, je bil obsojen belgrajski lekarnar Vojislav Jovanovič. Neka šivilja je poslala k njemu svojo učenko po karlovarsko sol. Lekarnar je pomotoma dal neko kislino. Čim je šivilja zdravilo popila, je začutila bolečine v želodcu. Poslala je takoj zdravilo nazaj lekarnarju, ki je dal nato neko protisredstvo. Razvila pa se je iz tega tudi tožba in je sodišče izreklo nad nepazljivim lekarnarjem kazen dveh mesecev zapora pogojno in na plačilo sodnih stroškov ter na plačilo 200 dinarjev odškodnine šivilji. Lekarnar je sodbo sprejel.

Dva trgovca iz Subotice sta bila poslana na prisilno bivanje v Debar zaradi tega, ker sta stari sladkor prodajala po novih cenah, ki so določene za sladkor letošnjega izdelka. Obenem ju je policija prijavila sodišču zaradi navijanja cen in brezvestne špekulacije. Kaznovan pa je bil tudi neki mesar, ki je slanino ter meso prodajal dražje kakor bi smel. V Kuršumliji so vsem trgovcem z drvmi prepovedali za 15 dni kupovati drva, ker so z njimi preveč špekulirali. Trgovci se ne bodo smeli pojavljati na trgu in zato bodo ljudje lažje nakupovali drva po cenah, katere zahteva kmet, ne da bi pri tem dajali priliko za zaslužek trgovcem. V Knjaževcu pa je bil obsojen hišni posestnik Stanković, ker je svojemu najemniku povišal najemnino. Sedel bo deset dni in bo plačal 1500 din kazni.

Vino letošnjega pridelka bo imelo takšno ceno, kakor je ni imelo v naši državi še nikoli. Grozdja je bilo na splošno zelo malo, toda pridelek je zato povečini kakovostno dober in bo tudi vino dobro. Kdor ga bo kaj imel, se veseli cene, kajti vino bo silno drago.

Zahtevajte povsod naš list!

Dve veliki umetnici BETTE DAVIS in MIRIAM HOPKINS

v filmu, ki obravnava probleme ljubezni . . .
Najpretresljivejša vsebina!
Predstave ob 16., 19 in 21. uri

Želela sem si otroka

Danes jugosl. premiera najlepšega Warner Bros-filma v

Dve ženi v borbi za ljubezen enega moža . . .
Dve ženi v borbi za ljubezen istega otroka . . .

KINU MATICI Tel. 22-41

Če študent v Ljubljano pride . . .

Kako je z vožnjo dijakov na železnici

Ljubljana, 23. oktobra.

Otroci državnih uslužbencev imajo legitimacije, na podlagi katerih dobijo polovične vozne karte za vožnjo po železnici kadar koli in kamor koli hočejo. Čeprav so te vožnje številčno omejene, se jih vendar lahko poslužujejo, dokler študirajo, oziroma dokler dokažejo, da študirajo. To se pravi: nekdo, ki je vpisan na univerzi, tudi če ne študira, se lahko s temi vožnjami vendarle okoristi.

Otroci železničarjev imajo še večje ugodnosti. Na podlagi železničarske legitimacije dobijo režijske vozne karte kamor koli in kdaj koli. Poleg tega so jim na razpolago še tri popolnoma brezplačne vozne karte na leto. Te ugodnosti veljajo zanje, dokler študirajo. Če pa se taka študirajoča oseba hoče voziti stalno domov, dobi popolnoma brezplačno karto za dnevno vožnjo; celo za brze vlake. Seveda to velja za progo od doma do šole. Nekateri so tako srečni, da se kljub stalnemu stanovanju v Ljubljani, potegnejo na vse strani ljube Slovenije kdaj koli se jim zazdi.

Otroci vojnih invalidov imajo po uredbi o vojnih invalidih in ostalih vojnih žrtvah pravico do legitimacije za omejeno število polovičnih voženj, ki se lahko uporabijo kdaj koli in kamor koli. Vendar se teh ugodnosti lahko študirajoča mladina poslužuje do polnega 23. leta starosti, ne glede na to, ali je študij končala ali ne.

Na univerzi, tudi na srednjih in meščanskih šolah, je še neko društvo, ki za gotovo članarino izdaja legitimacije za polovično vožnjo. To društvo nosi ime »Počitniška zveza«, ali kakor jo nekateri naši rodoljubi radi po južno zavijejo »Ferijalni savez«. To drugo ime pa ni nič bolj krepko in ne pove nič več kot prvo. — Na žalost pa nudijo te legitimacije omejene ugodnosti le v času od 1. junija do 30. septembra vsakega leta.

Če omenim še en malenkosten pripomoček, ki se ga kot vozno olajšavo lahko študent posluži, bom menda v glavnem izčrpal vse tozadevne vire. To je posebna »Objava za vožnjo«, ki dovoljuje polovične vožnje: ob prihodu v šolo, za odhod domov o božiču in spet povratek nazaj, za odhod domov o veliki noči in spet povratek nazaj in za odhod domov ob koncu šolskega leta. Torej šest, časovno popolnoma omejenih polovičnih voženj, ki veljajo le od doma do šole.

Poglejmo, kakih olajšav se lahko poslužijo kmečki sinovi in hčere, katerih roditelji nimajo časti biti državni uslužbenci. V poštev bi prišle le zgoraj navedene.

Olajšava v 2. odst.: Če bi bila starostna meja neomejena, da bi se je torej lahko posluževali, dokler traja študij, bi vsaj tu pa tam prišla v poštev za kmetske študente; vsaj tam, kjer imajo kako invalidske nadlogo pri hiši. Zdaj pa se je študent univerze ne more poslužiti, ali vsaj zelo kratek čas, ker so redki, ki diplomirajo do 23. leta starosti.

Olajšava v odst. 3.: Velja od 1. junija pa do 30. septembra vsakega leta. To je čas počitnic, ko se revnejši in kmetski študent ne vozita mnogo. Treba je doma prijeti za delo ali pa hoditi drugam, da z zasluženim denarjem lahko študiraš naprej. Poleg tega mora človek v počitnicah tudi študirati, ne se voziti brez potrebe le na lepo in luštno. V velikem obsegu pridejo te olajšave prav tistim, ki jih imajo že itak iz kakega drugega vira in hočejo svoje prihraniti za najnujnejše potrebe.

Tako vidimo, da ni niti ene vozne olajšave, ki bi kolikor toliko dobro služila revnemu študentu našega podeželja. Semestralne počitnice trajajo čez mesec dni, pa revež ne more domov, ker je potovanje predrago. Kolikokrat se zgodi doma kaka velika stvar, nevarno zboli uboga mati sredi samega garanja, pade oče pod težo dela, omahne bratec ali sestra, pa ne moreš domov, da bi ga videl še živega, Ja, ko zveš, da je že v krsti, si izposodiš denar in greš, ker tako pač mora biti.

Tu pa tam naletiš na besede: »Kmečki stan je temelj države in naroda. Treba ga je podpirati in ščititi!« Vse te besede so praktično gola laž, pesek v oči onim, ki dejanskega stanu ne poznajo. Kakšne ugodnosti ali zaščite je pa vendar deležen? Mogoče je zaščiten takrat, ko mu rubež odpelje edino kravo iz hleva, da otroci stradajo mleka, ali vzame iz hleva prašiča, ki je bil vse leto upanje na boljše dni? Je zaščita to, da mora prodajati svoj pridelek po tako nizkih cenah in cene stvari, ki jih on mora kupiti, ker brez njih ne more živeti, niso s cenami njegovega pridelka v nikakem medsebojnem pravičnem razmerju? Ali je to zanj ugodnost, da mora delati od teme do teme brez počitka in si niti kruha ne utegne vzeti, hodi umazan in živi še neštete druge s svojimi žulji in znojem, ki se mu posmehujejo kje iz sence, ko se on pari in dela na soncu?

Nič nápak bi ne bilo, če bi se slovenski voditelji za take stvari zavzeli na najvišjih mestih in bi se vsaj v nekaterih stvareh naša študirajoča mladina izenačila, ne da je na eni strani preveč raznih ugodnosti in udobnosti, drugje pa niti za potrebo ne. Sicer pa mislim, da bi ne bilo treba za take stvari danes več prosjačiti, če bi ljudje na najvišjih mestih državnega vodstva poznali v pravi luči položaj slovenskega kmečkega študenta in če marsikdo ne bi pozabil na svoje bedno preteklo življenje, ko prileze na višje mesto. Če bi se dale kmečkim študentom vozne olajšave, bi s tem državna blagajna ne trpela velike škode, mogoče celo nobene, posameznikom pa bi le bilo v veliko korist in pomoč.

Z drugo obleko je skušal pričo preslepiti

Ljubljana, 23. oktobra.

Na kakšne vse možne načine se skušajo zločinci izmotati iz mrež kazenskih paragrafov, nam pove ta-le čedna zgodba o uzmoviču Nacetu Grumu, čevljarskemu pomočniku iz Brezovice. Ponoči 19. julija je vlomil v trafiko in gostilno Avgusta Pleška na Brezovici. Proti jutru jo je s polnim nahrbtnikom mahal po banovinski cesti v smeri proti Notranji gorici. Svitalo se je. Ko je zagledal nekega kolesarja, je urno smuknil v stran, toda kolesar, ki je bil neki trgovec — vojaški rezervist, ga je pazljivo pogledal in tudi pozneje si ga je zapomnil, ko so mu ga pokazali na orožniški postaji.

Nace Grum, ki je znan vlomilec in že večkrat kaznovan, je pred malim senatom tajil tatvino. Navajal je poseben alibi — dokaz za to, da tisto minuto, tisto uro in tisti dan ni mogel biti na banovinski cesti. Priča trgovec ga je pokopal.

Pred sodnike malega kazenskega senata je prišel Nace iz zaporov v čisto novi obleki. Na sebi lep, moderno ukrojen suknjič, pumparice in lepe nizke čevlje. Senatni predsednik dr. Fellaher: Na zadnji razpravi ste bili v popolnoma drugi obleki? Kje ste jo dobili? Ali jo niste za to razpravo zamenjali s sojetnikom Uršičem? Hočete preslepiti pričo, da vas ne bi spoznala?« Nace je molčal. Uvidel je, da se mu njegov trik z obleko ne bo posrečil. Priča trgovec: Prav dobro ga poznam. Pravi je, če tudi ima sedaj drugo obleko.« Obtoženec Nace ogorčeno: Če me boste sodili, me boste po nedolžnem.« Državni tožilec: Vedno ste nedolžni! Ko pridete iz zaporov, pa znova kradete!« Obtoženec jezno: «Priča mora priseči!«

In sodba? Nace je bil zaradi vloma pri Plešku, ko je odnesel za 300 din raznih cigaret in cigar ter nekaj jestvin, obsojen na 1 leto robije in v izgubo častnih državljanskih pravic za 1 leto. Nace je kazen sprejel.

*

Lojze Jakič je 27 leten fant, doma iz prijaznega Zapotoka pri Želimlju. Hodil je po raznih vaseh ljubljanske okolice. Proti večeru 17. septembra letos se je pojavil ves razposajen in razigran v neki gostilni na periferiji mesta, kjer so neki delavci žulili po dve desetinki vina — dalmatinca. Najprej je Lojze sedel k posebni mizi. Naročil je dobro in velико večerjo in kar pol litra najboljšega vina — štajerca. Ko je povečerjal, je gostilničarju plačal jed in zapitek z metuljem. Nato se je vsedel k delavcem. Vse male desetinke je ukazal gostilničarju odnesti stran. In nato je dejal: »Za vse štefan vina najboljšega gor!« Ko je štefan priromal, je takoj plačal in nato še dva. Gostilničar je oprezno opazoval radodarnega fantina. Skrivaj je poklical v bližini službujočega stražnika. Ta je vstopil v lokal. Lojze veselo: Gospod policaj, en kozarček!« Stražnik: »Ne kozarček! Kako se pišete? Kdo ste? Od kod in kam?« Lojze je okamenel in pobledel. Stražnik ga je povabil na stražnico, kjer so ga temeljito preiskali in našli pri njem še 2200 din. Fant je sprva govoril: »To je moja dota!« Nato: »Po stricu iz Amerike sem dobil 100 dolarjev!« Nič mu niso verjeli. Kmalu pa se je Lojze omehčal in priznal, da je denar ukradel, ni pa hotel povedati, kje. Vrhniški orožniki so nekaj dni pozneje javili ljubljanski policiji, da je neki Lojze Jakič ukradel posestniku Antonu Lahu na Verdu 2680 din iz zaklenjene nočne omarice. Lojze se je splazil v hišo, ko so bili domači na polju. Vse je pretaknil in naposled odprl omarico, kjer je našel zaklad. Hitro je pobral denar, skočil iz hiše in stekel na kolodvor, da se je odpeljal v Ljubljano.

Državni tožilec g. Lendovšek je Lojzeta sedaj obtožil zločina vlomne tatvine. Lojze je priznal. Prejel pa je 10 mesecev strogega zapora in izgubil je državljanske časti za 2 leti. Nato so prišli pred sodišče še nekateri tatiči, ki so prejeli manjše kazni.

Športne vesti

Gradjanski in splitski Hajduk sta se pomirila. V ponedeljek zvečer so se na poziv dr. Juraja Krnjeviča, predsednika »Hrvatske športski sloge« sestali predstavniki dveh najmočnejših hrvaških klubov, Gradjanskega (dr. Kraljevič, dr. Simič, inž. Ecimovič in Joso Jakupič) ter splitskega Hajduka (dr. Poduje, dr. Peričić, dr. Erdeler in Šuste). Ti zastopniki teh dveh klubov so proučili položaj, ki je nastal po sporu Gradjanskega in Hajduka in tudi splošni položaj hrvaškega nogometa. Po daljšem razpravljanju so se delegati obeh klubov lepo sporazumeli. Ta sporazum bodo zastopniki klubov predložili svojim klub. upravam, ki ga bodo odobrile.

Najboljši metalci diska v letošnjem letu. Najboljši letošnji metalec diska Amerikanec Tox z 51.93 m. Sledijo mu Lampert (Nemčija) 51.81 m, Žagar (Amerika) 51.08 m, Glocis (Amerika) 51.02 m, Harris (Amerika) 50.74 m, Bergh (Švica) 50.62 m, Horvath (Madžarska) 50.61 m, Hunghes (Amerika) 50.60 m, Censolini (Italija) 50.46 m, Kulitzky (Madžarska) 49.52 m, Trippe (Nemčija) 49.44 m, Oberweger (Italija) 49.43 m, Wotapek (Nemčija) 49.02 m, Wibbels (Amerika) 48.90 m, Johnson (Amerika) 48.87 m, Andersen (Amerika) 48.55 m.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja delodajalce, da so v prejšnjem mesecu dostavljeni plačilni nalogi zapadli v plačilo. Prispevki morajo biti poravnani v osmih dneh po prejemu plačilnega naloga!

Za čuvanje pravice zavarovancev do pokojnine je potrebno, da so zavarovalni prispevki **dejansko plačani!**

To opozorilo je smatrati kot opomin! Proti delodajalcem, ki ne bodo poravnali prispevkov, mora urad uvesti prisilno izterjavo brez predhodnega opomina. Urad izvršuje važne socialne dolžnosti, ki ne dopuste odlašanja.

Vremensko poročilo »Slov. doma«

Kraj	Barometersko stanje	Temperatura v C° največja	Temperatura v C° najmanjša	Relativna vlaga v %	Oblačnost od 0—10	Veter (smer, jakost)	Padavine m/m	Padavine vrsta
Ljubljana	756·3	16·4	9·2	90	9	0	—	—
Maribor	757·6	9·0	8·0	90	10	0	—	—
Zagreb	758·5	18·0	3·0	90	10	0	—	—
Belgrad	760·4	19·0	3·0	80	0	S_1	—	—
Sarajevo	758·0	17·0	-1·0	80	10	0	—	—
Vis	757·6	15·0	12·0	90	10	SE_6	7·0	dež
Split	755·2	21·0	13·0	60	6	ENE_3	—	—
Kumbor	756·2	22·0	15·0	50	4	ENE_3	—	—
Rab	758·1	17·0	13·0	70	7	NE_2	—	—
Dubrovnik	756·5	18·0	14·0	60	6	NE_3	—	—

Vremenska napoved: Spremenljivo oblačno, nagnjenje k padavinam.

Koledar

Danes, sreda 23. oktobra: Klotilda.
Četrtek, 24. oktobra: Rafael.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva cesta 20; mr. Murmayer R., Sv. Petra cesta 7.

Klavirski koncert. V zadnjih letih so koncertirali v Ljubljani izmed svetovnih pianistov naslednji Rusi: Borovski, Orlow in Magalov. Vsi so veliki umetniki, ki uživajo svetovni sloves. Najmlajši med njimi je Nikita Magalov, in mirno lahko trdimo, da je bodočnost njegova. Že sedaj uživa sloves enega največjih mlajših pianistov sedanje dobe. Zato opozarjamo na njegov koncert, ki bo v ponedeljek, 28. t. m. v veliki Filharmonični dvorani.

27. oktober zimska akcija Slovenske straže za severno mejo!

Igra »Mrtvaški ples« nam nazorno pokaže moč in oblast smrti nad človeškim življenjem. Tej oblasti so izročeni vsi stanovi in sloji. Smrt izbira svoje žrtve pri starih in mladih, revnih n bogatih, zaduši vsak upor in vse vodi pred božjo sodbo. Tako nam slika tudi Lippel v svojem »Mrtvaškem plesu« 11 dogodkov, ki se odigravajo pred nami. »Mrtvaški ples« je podoben »Sleherniku«. — Cenjeno občinstvo v Ljubljani bo imelo priliko ogledati si igro »Mrtvaški ples« v petek 25. oktobra ob 8 zvečer v franč. dvorani. Za uvod nam bo podal g. asistent Jože Gregorič v petnajstminutnem predavanju zgodovino mrtvaških plesov, da bodo cenj. gledalci lažje sledili poteku dejanja. Konec ob pol 10. Predprodaja vstopnic pri Prosvetni zvezi, Miklošičeva 7 in v trgovini Sfiligoj. Ker so z režijo združeni večji stroški, zato so tudi cene za ta večer dvignjene. Le stalni gostje, to je abonenti prosvetnih večerov, imajo iste cene. — Ker je čisti dobiček namenjen za »Slovenski dom«, prosimo cenj. občinstvo, da v čim večjem številu poseti to predstavo.

Nastop odraslih gluhonemih. V okviru 40 letnice ljubljanske gluhonemnice, ki bo pod pokroviteljstvom bana gospoda dr. Marka Natlačena, priredi v nedeljo 27. oktobra t. l. ob pol 16. uri v Frančiškanski dvorani (Frančiškanska ul. 3) Društvo gluhonemih zanimivo prireditev, pri kateri nastopijo gluhi govornik s predavanjem iz življenja gluhonemih in gluhi igralci v dveh enodejankah z živim govorom, a ne s kretnjami, kakor si to predstavlja naša javnost. Zanimivi in poučni nastop bo vsem posetnikom odprl vrata v svet gluhonemih, o katerih je naša javnost malo poučena. Nastopajoči so vsi bivši gojenci ljubljanske gluhonemnice in bodo kot taki najboljše uverili javnost o potrebi in koristnosti njihovega šolanja po zavodih, obenem pa najlepše proslavili ime, delo in jubilej zavoda, ki jim je dal govor. Praznik gluhonemnice je tudi za odrasle gluhoneme velik in pomemben dan, a naj bo tudi praznik dobrih in plemenitih ljudi, ki hočejo gluhonemim pomagati do položaja, kakršen jim po značaju in sposobnosti pripada. Predprodaja vstopnic se vrši v trgovini Sitar & Svetek, Ljubljana, Frančiškanska ulica 3.

Gledališče

Drama: Začetek ob 20.

Sreda, 23. oktobra: »Pohujšanje v dolini šentflorjanski«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.

Četrtek, 24. oktobra: »Revizor«. Red A.

Petek, 25 oktobra ob 15: »Romeo in Julija«. Dijaška predstava. Izven. Globoko znižane cene od 14 din navzdol.

Sobota, 26. oktobra: »Skrivalnice«. Izven.

Opera: Začetek ob 20.

Sreda, 23. oktobra: »Jenufa«. Red Sreda. Gostovanje Elze Karlovčeve, altistke in Josipa Gostiča, tenorista.

Četrtek, 24. oktobra: »Grof Luksemburški« Red Četrtek.

Petek, 25. oktobra: »Figarova svatba«. P Premierski.

Mariborsko gledališče

Sreda, 23. oktobra: Zaprto.
Četrtek, 24. okt. ob 20.: »Cyrano de Bergerac«. Red C.

„Goriško Marijo", slikarja Rika Debenjaka v treh barvah v bakrotisku, dobite v dar, če naročite „Slovenčev koledar"!

Naročite oglase v njem!

Naročniki »Slovenskega doma« dobe koledar po 10 din.
Novi naročniki ga dobe tudi po 10 din, če naroče in plačajo »Slovenski dom« najmanj za tri mesece.
Prednaročila sprejemamo do 1. novembra t. l.

Otrokom v slovenjebistriški sirotišnici je dobro

Potrebna bi bila le še izdatnejša podpora premožnejših in oblasti

Ko prideš v Slov. Bistrici na Glavni trg, zagledaš med samostansko cerkvijo in trgovino Lešnik lepo poslopje, na katerem se blesti napis: Sirotišnica. Stavba je last čč. šolskih sester, ki imajo na nasprotni strani cerkve samostan z internatom za dekleta, ki obiskujejo tukajšnjo meščansko šolo. Stavbo je prodal pred nekaj leti g. I. Ratej, prejšnji trgovec z usnjem in kožami, ki se je naselil v Vinarjah.

Zaslužni ustanovitelj

Sirotišnico je leta 1929 ustanovil pokojni kanonik Cerjak, ki se je proslavil z zgraditvijo veličastne rajhenburške bazilike ter je dolga leta živel kot upokojenec v omenjenem slovenjebistriškem samostanu. Ker v glavnem poslopju ni bilo primernega prostora za neovirano nego otrok, se je samostansko vodstvo odločilo kupiti omenjene hiše, kar se je l. 1933. tudi zgodilo. Potem so hišo popravili, notranjščino preuredili in opremili. Že takoj po ustanovitvi sirotišnice je vodstvo sprejelo 20 najrevnejših otrok od blizu in daleč. Ker so bili to deloma otroci brez staršev,. deloma pa revnih ljudi, ki so bili brez vseh sredstev, je moralo vodstvo pogostokrat potrkati na dobra srca za pomoč. V tedanjih dobrih letih so ljudje zelo izdatno podpirali ustanovo in so se malčki počutili vedno kakor doma.

Vodstvo sirotišnice pa se pri svojem plemenitem delu za najmlajše in najbednejše tu ni ustavilo. Sklenilo je

sirotišnico povečati

Vedno več je bilo prošenj za sprejem. Vodstvo se tudi ni ustrašilo velikih stroškov. Še leta 1934 so dozorevali sklepi in tedanja ozka dvonadstropna hiša se je razširila proti cerkvi. Prizidek so zgradili kar najlepše. Zadnje stene prvotnega poslopja so prilagodili novemu delu in oba lepo izoblikovali v lepo celoto. V pritličju novega dela so naredili dvorano z odrom, ki je sicer nizka, a drugače okusna in prostorna. Tukaj je bila že marsikatera prireditev vzgojnega in dobrodelnega značaja. Vsako takšno prireditev je občinstvo zelo rado obiskovalo. Sicer pa bi bilo dobro, če bi se zanimanje še bolj poživilo, saj bo vodstvo, kot doslej tudi v bodoče poskrbelo za dobre sporede

V prvem nadstropju so obednice in nekaj stanovanjskih in drugih sob, v drugem pa so spalnica za dečke, spalnica za deklice, bolniška soba in nekaj drugih prostorov. Notranjost je zračna, lepo sončna, vzorno čista in urejena.

L. 1934 je sirotišnica imela v oskrbi 70 otrok. Ker pa so nastale gotove težave, so po končanem 14 letu nekaj otrok odpustili, na njihovo mesto pa zlasti letos ni bilo moči sprejeti polnega števila otrok, ker zaradi nastalih gospodarskih težav, ljudje ne morejo tako izdatno podpirati zavoda, niti z denarjem niti z živili in drugimi potrebščinami. Sedaj preskrbuje zavod skupno 32 otrok, še letos pa jih kljub vsemu mislijo sprejeti toliko, da bo skupno število dečkov in deklic 50.

Sirotišnica upa, da bo tudi v sedanjih težkih časih naletela povsod na razumevanje za delo zavoda in za otroke. V sedanje prostore bi bilo možno sprejeti tudi do 60 deklic in 25 dečkov, toda za zdaj še ne.

Treba pa bo stavbo tudi nekoliko popraviti. Toda kljub vsej nujnosti je to huda gospodarska zadeva.

Otroci imajo v zavodu

poleg vse materinske nege dobro hrano

Petkrat na dan jedo, kadar niso v šoli, sicer pa štirikrat. Hrana je zdrava, dobra in obilna. Zaradi reda in snage ter skrbnosti čč. šolskih sester so zdravi, veseli in se lepo razvijajo. Najmanjši najdejo svoj dom in svojo mladostno srečo, ki bi je sicer ne bili deležni. Po končanem 14 letu jim zavod preskrbi učenje ali službo. Mnogo so jih že zdaj z najlepšimi občutki spominja toplote prijetnih dni v slovenjebistriški sirotišnici, ki jim je ohranila moč, zdravje in življenje. Pa tudi duhovna vzgoja je najglobja. Preskrbljeno je tudi čez vse leto za razvedrilo: za igro, izlete, kopanje, sankanje in drugo. Vodstvo kar najbolj skrbi tudi za izobrazbo otrok, ki se od zavoda poslavljajo dostikrat s solzami v očeh.

Sirotišnica nasiti vsak dan povprečno še okrog 20 siromakov, ki trkajo na njena vrata. Pozimi pa se to število še poveča, ter moramo priznati, da zavod nosi tudi v tem oziru veliko breme.

Zaradi vsega tega in še zlasti zaradi revnih otrok bi bilo zavod treba še posebej podpirati. Priskočili naj bi na pomoč ljduje, ki jim je bilo z takšnimi težavami prizanešeno, prav tako pa naj bi pomagale tudi oblasti, ki jim zavod pomaga na najlepši, pa tudi na najtežavnejši način pri vzgoji poštenih in delavoljnih državljanov, kakršnih vsak narod hoče živeti in nujno potrebuje.

Bolnik, ki spi že vse leto

V bolnišnici v Piatigorsku v Rusiji že vse leto spi bolnik, ki so ga pripeljali tja meseca avgusta, lani. Spanje tega človeka je tako trdno, da so zdravniki mogli nad njim izvršiti operacijo, ne da bi uporabili narkozo.

Slovita ameriška filmska igralka Bette Davis igra glavno vlogo ne le v filmu »Nismo edini« (roman, po katerem je bil narejen ta film, boste od nedelje dalje brali v našem listu), temveč tudi v pretresljivi filmski drami »Želela sem si otroka«, ki jo te dni kažejo v Ljubljani.

Na mali sliki Miriam Hopkins, njega soigralka v tem filmu.

Kadar se pelje japonski cesar . . .

Na Japonskem smatrajo za največjo žalitev cesarja, če ga kdo gleda zviška, ko se pelje mimo

Kraljem, cesarjem ali državnim poglavarjem sploh izkazujejo pri raznih narodih na različne načine svoje spoštovanje in vdanost. Evropejci so se navadili v takšnih primerih, ko pride na obisk v kak kraj državni poglavar, prirejati največje svečanosti in parade, pri katerih ne manjka hrupa in vzklikanja, v Ameriki, kjer se v vsakem oziru kaže precej evropskega vpliva, sprejmejo državnega predsednika na podoben način. Azija, vsaj Daljnji Vzhod pa je v tem oziru že nekaj čisto posebnega.

Poglejmo samo, kako je na primer po japonskih ulicah takrat, kadar se pelje mimo japonski cesar. Tam ni dostojno, da bi ljudje viseli skozi okna in mahali z rokami ali zastavicami v pozdrav, pač pa morajo biti vsa okna pri takšni svečanosti zaprta. Tudi na ulicah ne sme biti nikjer nobenega hrupa. Vse stoji nepremično, kakor vkovano, stražniki, vojska, občinstvo. Celo dih ljudem pri takšni priliki zastane. Na licih ne opaziš smehljaja. Na ta način dajejo Japonci »duška« svojemu spoštovanju in vdanosti.

Toda, človek bi mislil, da bi se vsaj kdo od tujcev lahko zmotil in nehote kalil to pristno japonsko razpoloženje ob takšnih slovesnih prilikih. Pa je tudi za to preskrbljeno, da se kaj takšnega ne zgodi. Vselej, kadar se cesar namerava peljati skozi mesto, ima dvorni maršal nalogo, da razpošlje v hotel, kjer stanujejo Evropejci, opozorilo, naj hotelsko osebje te goste z Daljnega Zahoda pouče, kako naj se vedejo, kadar se bo peljal mimo cesar. Takole nekako jim sporoče: »Če hočete videti mikada, ko se bo peljal po mestu, morate nepremično stati. Fotografirati ga ne smete, prav tako pa je tudi prepovedano, da bi cesarja gledali od zgoraj, z oken, z bližnjih vzpetin ali sploh s kraja, ki bi bil višji kot pa mikadov voz. Če se proti temu pregrešite, se vaše ravnanje smatra za žalitev veličanstva.«

Potres v Romuniji

Po poročilih iz raznih krajev Romunije so včeraj okrog 8.40 čutili potres, ki je povzročil precej škode zlasti v Moldaviji. V raznih krajih so bile potrgane telefonske žice. V Buzavu in Jasyju se je podrlo več cerkva in hiš, v Baradu gimnazija in poštna zgradba, v Vašluju pa pošta. Tudi v drugih mestih je bilo več škode. V Barajli sta bila težko poškodovana dva pristaniška delavca, ker so tovori z nekega žerjava padli na pomol. Po sporočilu bukareške opazovalnice je trajal potres skoro celo uro. Prebivalstvo je prevzela taka panika, da se je izselilo iz velikih stanovanjskih hiš. Razširile so se govorice, da bo okrog poldne sledil nov sunek potresa.

Vprašanje monarhije v Franciji še ni aktualno

Francoski časopis »Action Francaise« se bavi v zadnji številki z vprašanjem monarhije v Franciji in piše, da to vprašanje za zdaj ne pride v poštev in da je mnogo bolj važno to, da se Francozi složno zbero okoli maršala Petaina. »La Croix« prinaša članek, v katerem piše o sodelovanju Francije z ostalimi državami v Evropi in pravi, da Francija, čeprav je zdaj zaposlena s svojo obnovo, lojalno sodeluje tudi pri obnovi vse Evrope. Časopis »Le Moniteur«, ki izhaja v Clermont-Ferrandu, prinaša članek, v katerem se bavi s pisanjem švicarskega časopisja ter ugotavlja, da švicarska javnost kaže vse razumevanje do dogodkov v Franciji in do vseh onih prizadevanj, ki jih kaže Francija maršala Petaina.

Prepovedano je, pritoževati se nad prestrogo kaznijo

»Krasnaja Zvezda« prinaša članek, ki ga je napisal predsednik vrhovnega vojnega sodišča Ulrih o novi disciplini in redu v sovjetski vojski, kakršnega je uvedel pred nedavnim sovjetski vojni komisar maršal Timošenko. Pisec članka pravi, da se je disciplina v vojski silno poostrila. Temeljno načelo je brezpogojna pokorščina. Vojaški starešine imajo zaradi ohranitve vojaške discipline mnogo večje pravice, kakor pa so jih imeli prej. Med drugim je prepovedano kakršnokoli debatiranje med podrejenimi o višjih ukazih. Kazen za disciplinske prestopke je razen v posebnih primerih treba takoj nastopiti. Prepovedano se je pritoževati nad prestrogo kaznijo. Tudi ta članek dokazuje, da je bilo v sovjetski vojski, ki je zadnjo zimo imela toliko opravka že s samo Finsko, le že enkrat treba ukreniti nekaj odločnejšega.

Program radio Ljubljana

Četrtek, 24. oktobra: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) do 7.45 — 12 Iz operet (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Harmonika igra g. Rudolf Pilih — 14 Poročila — 18 Za vesele ljudi (Radijski ork.) — 18.40 Slovenščina za Slovence (g. dr. Rudolf Kolarič) — 19 Napovedi, poročila — 19.25 Nac. ura — 19.50 Deset minut zabave — 20 Domači kvartet — 20.45 Reproduciran koncert simfonične glasbe — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Vsakemu nekaj (rad. orkester).

Drugi programi

Sreda, 23. oktobra: Belgrad: 20 Opera — **Zagreb:** 21 Iz domačih oper — **Bratislava:** 19.40 Valčki — **Praga:** 20.35 Vomačkova kantata »Mladi« — **Sofija:** 19.50 Opera — **Beromünster:** 19.30 Wagnerjeve skladbe — **Stockholm-Hörby:** 20.10 Schubertove skladbe— **Rim-Turin-Florenca:** 20.40 Simf. koncert — **Sottens:** 20.35 Bizet-Schubert.

Belgrajska kratkovalovna postaja: YUA, YUB (49.18 m): 19.40 Poročila v slovenščini — — YUF, YUG (19.69 m): 2.30 in 3.50 Poročila v slovenščini.

James Hilton:

Zbogom mr. Chips

17

»Danes ga ni človeka, ki bi bolj kot jaz obžaloval, da se je gospod Chips končno odločil uresničiti svoj tedanji namen, da se umakne v pokoj. Vabim vas, da se vsi pridružite moji zdravici Chipsu Brookfieldskemu.«

Vsi navzoči so molče nagnili kozarce. potem pa so trikrat grme pozdravili Chipsa. Ravnateljska miza je bila ravno tako bučna, kakor študentovska. Ko so spet sedli, je v imenu študentov vstal Wainwright in začel nervozno:

»Vsi vemo, da odhod gospoda Chipsa pomeni hudo izgubo za šolo. Toda upam, da bo Chips preživel še dolgo vrsto let v zdravju in sreči. Ne bom povedal gospodu Chipsu, koliko smo plačali za ta dar ker... ker bi to ne bilo dostojno, mislim pa da mu bo ljubo, ko bo slišal, da so vsi študentje dali svoj prilog, in to prostovoljno. Gospod Chipping, radi bi, da bi sprejeli ta naš mali dar v znamenje spoštovanja, ki ga čutijo do vas brookfieldski študentje. To je posoda za shranjevanje prepečenca.«

Wainwright je izročil Chipsu škatlo iz hrastovine, lepo okovano s srebrnim okrasjem. Vsi študentje so njegov govor pospremili z glasnim odobravanjem, Chips pa je ganjen vstal, da bi se zahvalil študentom:

»Dragi fantje, mislim, da Wainwright povečuje moje zasluge za brookfieldsko šolo, toda izhaja iz rodbine, ki rada povečuje. Spominjam se, da je njegov oče dobil nekoč v latinščini eno, katero je potem sam povečal na sedem. Kaj je bilo potem, ne bom govoril... Videl sem dosti sprememb v Brookfieldu. Lahko kaj pozabim, nikdar pa ne bom pozabil vaših obrazov. Zame boste ostali fantje, kakor ste nocoj. Čeprav odhajam, bom ostal blizu šole. Živel bom v hiši gospe Wickettove, nasproti glavnih vrat. Spomnite se me včasih, kakor se bom jaz vedno vas spominjal.«

Po slovesnosti je ravnatelj pospremil Chipsa do železne ograje in mu dejal:

»Ljubo mi je, da ne boste daleč od nas.«

Chips mu je odgovoril:

»Če bi me kdaj potrebovali...«

»Vas bomo našli. Hvala vam. In, hm, Chips, hm, hotel sem vam še nekaj reči. Spominjajte se, da ste nele toliko študentov naučili marsičesa, temveč da ste dali dober nauk tudi nekemu ravnatelju. Zbogom.«

Ko se je Chips vračal domov, je slišal, kako so prodajalci listov nekaj vpili. Vprašal je nekoga izmed njih, kaj je novega, pa mu je odgovoril:

»Nekje je nekdo ubil nekega avstrijskega nadvojvodo.«

Prišla je vojna in je proti Chipsovemu prerokovanju trajala namesto nekaj tednov štiri dolga leta. Mnogo fantov, ki so ravno prišli iz šole, pa tudi mnogo drugih, ki je še niso bili niti končali, se je priglasilo v vojsko. Odhajali so v Francijo v trpljenje in smrt. Častna plošča z imeni padlih brookfieldskih študentov je bila vedno daljša. Mlajši učitelji so tudi stopali v vojsko, pozneje pa še starejši. V Brookfieldu je začelo zmanjkovati profesorjev.

Nekega dne je mladi John Colley po zadušnici za brookfieldske študente, ki so dali življenje za domovino, poiskal Chipsa in mu dejal:

»Hotel sem vas videti, preden bi odšel v Francijo. Veste, da sem se lani oženil. Helena je Kanadčanka, pa si dozdaj ni mogla najti dosti prijateljic. Mislil sem, da bo živela pri mojem očetu, dokler bom jaz na bojišču, no pa saj ste slišali, kaj se je zgodilo.«

Chips je potrdil, mladi Colley pa je nadaljeval:

»Ko je naše podjetje šlo po zlu, so izgubili tudi drugi ljudje premoženje. To je strašno učinkovalo na očeta in ga ubilo. Tako bo Helena zdaj sama, ko bom jaz na fronti. Prosil bi vas nekaj velikega: Helena stanuje z otrokom v Charboroughu — ali bi jo kdaj obiskali?«

Chipping mu je to obljubil in se prisrčno poslovil od svojega bivšega ljubega študenta. Ko se je vrnil v stanovanje, sta ga že tam čakala ravnatelj Henderson in kapitan Morgan, oba člana šolske uprave. Chips jima je stisnil roke, Henderson pa je dejal:

»Morgan bo predsednik upravnega odbora namesto rajnega Johna Colleya. Pripravite se na presenečenje. Za to šolsko leto smo v stiski. Pol učiteljev je v vojski, namestniki pa so strašanski. Zdaj hoče oditi tudi ravnatelj. Ker ima Ralston šele devet in trideset let, bi ne bilo lepo, če bi ga ustavljali. Na snočnji seji smo sklenili, da vas bomo vprašali, ali bi bili voljni vrniti se?«

Chips je v presenečenju zajecljal:

»Jaz?«

»Nihče ne pozna šole tako kakor vi. Radi bi, da bi bili vi ravnatelj, dokler ne bo vojne konec. Ali bi hoteli, Chips?«

»Hočem, prišel bom...«

Tako se je pozno, toda le enkrat izpolnila Chipsova in Katina želja: Chips je postal ravnatelj v Brookfieldu.

Ena prvih in neprijetnih dolžnosti za ravnatelja je bila, da je kaznoval nekega fanta, ki je nastavil žeblje na stol nekemu mlademu učitelju. Ko je fant prišel v sobo, mu je Chips dejal:

»Sedi! Hočem vedeti, zakaj si to storil.«

Fant ni sedel, marveč je začel jezikati:

»Vsi naši učitelji so mehkužci in slabiči. Niso vojaki, ker so prestari, ali pa so nesposobni, ali pa se vojske boje. Nad nami se pa za vse to maščujejo.«

»Ni mi prijetno, da te moram kaznovati. Toda kar mora biti, mora biti. Nagni se čez stol.«

Fant je debelo pogledal, toda Chips mu je velel še enkrat trdo in odločno. Odšel je do omare, vzel izza nje palico in dejal fantu:

»Skloni se čez stol, sem rekel!«

Fant je zdaj molče poslušal kakor paglavec, Chips pa je nadaljeval:

Chips je vzel palico in velel fantu, naj se sklone čez stol

»Včasih sem imel močno roko in videl boš, da mi ni še nič ošibela!«

Šiba je zažvižgala, potem pa je počilo enkrat, dvakrat, petkrat. Ko je Chips nehal, je spet spravil palico in se vrnil k študentu, ki je bil zdaj čisto krotak. Dejal je:

»Kmalu boš častnik v Franciji in moraš vedeti, kaj je red. Zaničuješ učitelje, ki niso vojaki. Ali veš, kakšno ponižanje je to, če ne morejo delati čez svoje moči. Tudi jaz sem tu ravnatelj, ker so na fronti vsi mlajši, ki bi bili sposobni za tako delo. Tudi jaz služim domovini kot častnik — tu v zaledju.«

Fant se je zdaj zamislil, se vgriznil v ustnice in dejal:

»Prej nisem razumel, zdaj pa. Žal mi je, da sem to naredil.«

Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Jože Kramarič. — Izdajatelj: Inž. Jože Sodja. — Urednik: Mirko Javornik. — Rokopisov ne vračamo.
»Slovenski dom« izhaja vsak delavnik ob 12. Mesečna naročnina 12 din, za inozemstvo 25 din. Uredništvo: Kopitarjeva ulica 6-III. Telefon št. 4001 do 4005. Uprava: Kopitarjeva ulica 6.